

266

quod certe vocabatur eo quod roma capta a gallis il-
 luc sacra romanorum allata sunt et reuerentissime ha-
 bita. Sic ergo illa precepta quae in lege continentur ad cultum
 dei specialiter ceremonialia dicuntur. **Ad. ij. g. ddm.** quod
 hominum actus se extendunt etiam ad cultum domini. et in
 deo etiam de his continentur precepta lex veteris hominibus da-
 ta. **Ad. ij. ddm.** quod sic super dictum est. precepta legi-
 nature diuina sunt et indigent determinatione. determi-
 natur autem et per legem humanam et per legem diuinam. et
 sic ipse determinationes quae sunt per legem humanam non di-
 cuntur esse de lege nature sed de iure positivo. ita ipse
 determinationes preceptorum legis nature quae sunt per le-
 gem diuinam distinguuntur a preceptis moralibus quae perti-
 nent ad legem nature. colere ergo deum cum sit actus vir-
 tutis pertinet ad preceptum morale. si determinationem huius
 precepti ut scilicet colatur talibus hominibus et talibus mune-
 ribus huius pertinet ad precepta ceremonialia. et ita pre-
 cepta ceremonialia distinguuntur a preceptis moralibus.
Ad. ij. ddm. quod sic dicitur. dicitur. i. ca. ca. ier-
 o. dima hominibus manifestari non possunt nisi secundum aliquibus
 similitudinibus sensibilibus. Ipse autem similitudines magis
 mouet animam quam non solum solummodo exprimitur huius sensu
 sui offeruntur. et ita diuina traduntur in scripturis non
 solum per similitudines verbo expressas sed per metaphoras
 foris locutionibus. huius etiam similitudines res quae visui
 opponuntur quod pertinet ad precepta ceremonialia.

Ad. ij. sic proceditur. videtur quod precepta mo-
 ralia et ceremonialia non sunt alia precepta ius-
 dicialia in veteri lege. dicit enim augustinus contra faustum
 quod in lege veteri sunt precepta veteris agende et precepta
 veteris signate. si precepta veteris signate sunt moralia.
 precepta autem veteris signate sunt ceremonialia. ergo pre-
 cepta duo generis preceptorum non sunt ponenda in lege
 alia precepta iudicialia. **Respondeo.** super illud psalmi. a iudice
 eius tuis non declinabit. dicit glossa. i. ab hominibus quae sunt
 iustitiae regulam videtur. si regula videndi pertinet ad
 precepta moralia. ergo precepta iudicialia non sunt disti-
 guenda a moralibus. **Respondeo.** iudicium videtur esse actus iustitiae
 secundum illud psalmi. quia dulcis iusticia dicitur in
 iudicio. si actus iustitiae sic et ceterum virtutum perti-
 net ad precepta moralia. ergo precepta moralia includuntur
 in se iudicialia. et sic non debet ab eis distingui.

Sed contra est quod dicitur. hoc sunt precepta cerimo-
 niae atque iudicialia. precepta autem anthonomatice
 dicitur moralia. ergo precepta moralia et ceremonialia
 sunt etiam iudicialia. **Respondeo.** ddm. quod sic dicitur est
 ad legem diuinam pertinet ut ordinat homines ad iudicium
 et ad deum. utrumque autem hominum in deum quod pertinet ad
 dictam legis naturae ad quod referuntur moralia
 precepta. si oportet quod utrumque determinationem per legem diuinam
 vel humanam. quae principia naturalia nota sunt diuina
 etiam in speculatis quam in actibus. Sic ergo determinationem
 cuius precepti de cultu domini sunt per precepta ceremonialia
 sunt etiam determinationem cuius precepti de iusticia ob-
 uadant inter homines determinationem per precepta iudicialia.
 et sic si oportet tria precepta legis veteris ponere. scilicet
 moralia quae sunt de dictamine legis naturae. ceremonialia
 alia quae sunt determinationem cultus domini. et iudicialia quae
 sunt determinationem iustitiae inter homines obiuuande.
 unde cum apostolus romanorum. dixisset quod lex est sancta. scribitur
 quod mandatum est iustum et sanctum et bonum. iustum quod

quod ad iudicialia. sanctum quod ad ceremonialia.
 nam secundum dicitur quod est deo dicitur. bonum. i. bonum est quantum
 ad moralia. **Ad. ij. g. ddm.** quod tria precepta moralia
 sunt etiam iudicialia pertinet ad directionem vite humane
 ne. et ita utrumque dicitur secundum unum membrum illorum quod
 ponit augustinus. scilicet preceptis vite agende. **Ad. ij. di-**
cedit. quod iudicium signat executionem iustitiae. quod quod
 est secundum applicationem romae ad alia particularia deter-
 minare. unde precepta iudicialia dicitur in aliquo cum
 ceremonialibus in quantum. scilicet ratione triuatur. et in ali-
 quo cum ceremonialibus in quantum. sunt quedam determi-
 nationes diuina preceptorum. et ita quod si iudicium
 applicetur precepta iudicialia et moralia sic dicitur.
 v. dicitur. audi israel ceremonialias atque iudicia. quod
 iudicialia et ceremonialia sic leui. x. vii. facies
 tus iudicia meorum precepta mea seruabis. et hoc pre-
 cepta ad moralia referuntur. iudicia vero ad ius-
 dicialia et ceremonialia. **Ad. ij. ddm.** quod actus ius-
 ticiae in generali pertinet ad precepta moralia. sed determi-
 nationem ad specialiter pertinet ad precepta iudicialia.

Ad. v. sic procedit. videtur quod aliqua alia precepta
 continentur in lege veteri per moralia iudicia-
 lia et ceremonialia. iudicialia enim precepta pertinet
 ad actum iustitiae quod est hominis ad hominem. ceremonialia vero
 pertinet ad actum religionis quod est deus colere. si per
 has sunt multae alie virtutes. scilicet caritativa. fortitudo.
 liberalitas. et alie plures ut super dictum est. ergo per pre-
 cepta operum plura in lege veteri continentur. **Respondeo.**
 dicitur. x. di. ama dominum deum tuum et obuia precepta
 eius et ceremonialias et iudicia atque mandata. sed
 precepta pertinet ad moralia ut dictum est. ergo per mo-
 ralia iudicialia et ceremonialia ad huius alia dicitur
 tur in lege quod dicitur mandata. **Respondeo.** v. dicitur
 cultus dei precepta domini deum tuum ac ceremonialia et cerimonias
 quas tibi precepit. ergo per omnia dicta adhuc in
 lege ceremonialia continentur. **Respondeo.** in psalmi. in eternum
 non obliuiscar iustificationes tuas. glossa. i. leges.
 ergo precepta legis veteris non solum sunt moralia ceremonialia
 iudicialia. si etiam iustificationes. **Sed contra est**
 quod dicitur. v. hoc sunt precepta et ceremonialia atque ius-
 dicia quae mandauit dominus deus nobis. et hoc ponitur
 in principio legis. ergo omnia precepta legis sunt hominibus ap-
 plicanda. **Respondeo.** ddm. quod in lege ponitur alia
 tria precepta. alia vero tria ad preceptorum adminis-
 trationem ordinata. precepta quidem sunt de hominibus quae sunt
 agende ad quos impletores ex duobus hominibus inducit
 scilicet ex auctoritate precipiens et ex utilitate imple-
 tores. quod quidem est dilectio alicuius boni velis de-
 lectabilis vel honesti. aut fuga alicuius mali. tria
 oportuit ergo in veteri lege ponere quedam quae auctori-
 tate dei precipiens in dicere sic illud dicitur. v. Audi
 israel dominus deus tuus unus est. et illud generis. In prin-
 cipio creauit deus celum terram. et hominibus dicitur testimo-
 nium. Oportuit etiam quod in lege poneretur quedam
 prima obuiuandi lege et penitus transgredientium ut per
 dicitur. xx. vii. Si audieris vocem domini dei tui faciet te
 excellere cunctis gentibus terrae. Et hominibus dicitur iustifica-
 tiones secundum quod deus aliquos iuste punit vel punit.
 ipsa autem agenda sunt precepta non cadunt nisi in quantum
 hominibus aliquid debentur ratione. Est autem duplex debiti. unum
 quidem secundum regulam romae. aliud autem secundum regulam legi-